Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Directoraat-generaal Natuur, Visserij en Landelijk gebied

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/lnv

Ons kenmerk
DGNVLG / 22136646

Uw kenmerk
52739

Datum 26 april 2022
Betreft Uw brief van 23 februari 2022 inzake Hedwigepolder

Geachte heer,

In uw brief van 23 februari jl. geeft u aan dat de zorgen in de provincie Zeeland over de schadelijke effecten van PFAS groot zijn. Naast de afwegingen op basis van regelgeving geeft u aan dat gevoelens en onrust in de Zeeuwse samenleving mee moeten wegen. Vanuit deze zorgen en dit gevoel brengt u het verzoek over om, voordat eb en vloed terugkomen in het gebied, te garanderen dat de kwaliteit van de landbodem niet verslechtert met PFAS, ook als die landbodem inmiddels onder water is gezet en als waterbodem wordt beoordeeld. Perspectief op een schonere en gezondere rivier kan in belangrijke mate bijdragen aan het wegnemen van de grote onrust die er is, zo geeft u aan. Uw verzoek is om aan te geven hoe ik als opdrachtgever en verdragspartij omga met de gevoelens van onrust en wat mijn bijdrage zou kunnen zijn om te komen tot een schonere Westerschelde.

Ik heb goed notie genomen van uw brief. Wij delen uw zorg in deze en volgen de ontwikkelingen nauwlettend. Rijkswaterstaat houdt met periodieke metingen de PFAS-gehaltes goed in de gaten. Tegelijkertijd zal het Rijk druk uitoefenen op Vlaanderen om de emissie van PFAS terug te dringen en de vergunningvoorwaarden voor vervuilende bedrijven aan te scherpen.

De ontpoldering van de Hedwigepolder maakt onderdeel uit van de herstelopgave, die nodig is vanwege de slechte staat van de natuur van de Westerschelde als gevolg van ingrepen in het verleden. Nederland heeft daartoe een herstelverplichting aan de Europese Commissie op grond van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. Deze herstelopgave wordt onder andere ingevuld door de ontpoldering en inrichting van de Hedwigepolder.

Op het moment dat water in de Hedwigepolder wordt gebracht is niet langer sprake van landbodem, maar van waterbodem. De Hedwigepolder is dan onderdeel van het oppervlaktewaterlichaam Westerschelde. Op het moment dat de Hedwigepolder waterbodem is, geldt hiervoor de Waterwet en niet meer de Wet Bodembescherming. De Waterwet is immers van toepassing op de waterbodem, de Wet bodembescherming op de landbodem en op de verschillende functies die die bodem heeft (natuur, landbouw, wonen en industrie). Na ontpoldering houdt de aan de landbouw gekoppelde landbodemfunctie van de

Hedwigepolder op te bestaan. Voor PFAS geldt dan de zorgplicht voor oevers en waterbodems conform artikel 6.8 van de Waterwet. Deze zorgplicht stelt dat eenieder die handelingen verricht verplicht is alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden gevergd om een verontreiniging of aantasting te voorkomen.

De beste indicatie voor de op termijn te verwachten PFAS-waarden op de waterbodem van de Hedwigepolder is het zwevend stof dat uiteindelijk daar zal bezinken. In haar brief aan de Tweede Kamer van 5 oktober 2021 heeft de minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) aangegeven dat de metingen in zwevend stof lager liggen dan de PFAS-waarden die in het water worden gemeten. Voor PFOS liggen deze onder het zogenoemde herverontreinigingsniveau. De PFAS-concentraties in zwevend stof zijn hoger dan de concentraties die zich op dit moment op de bodem van de Hedwigepolder bevinden, maar zijn niet dusdanig hoog dat deze in strijd zijn met de zorgplichtbepaling uit de Waterwet. Deze zorgplicht is niet nader ingevuld. Voor de toepassing van grond- en baggerspecie bestaat een handelingskader PFAS. Hoewel dit niet ziet op deze zorgplichtbepaling, kan dit naar analogie worden toegepast.

De metingen in water en zwevend stof van de Westerschelde laten een dalende trend te zien. Dat komt doordat het gebruik van PFOS sinds 2011 geheel verboden is en het gebruik van PFOA vanaf 2020. Mede door de metingen van PFAS in de Westerschelde kijken de Belgische autoriteiten streng naar emissies van de vermoedelijke producenten aldaar. De verwachting is dan ook dat de gevonden PFAS-concentraties verder zullen dalen. Aangezien het zwevend stof door de jaren heen geleidelijk neerdaalt, zullen de concentraties die uiteindelijk bezinken naar verwachting lager zijn dan de huidige gehaltes in de Westerschelde. Rijkswaterstaat voert bovengenoemde metingen in zwevend stof, net als de metingen in water, regulier uit.

In haar brieven van 5 oktober 2021 en 16 november 2021 concludeert de toenmalige minister van IenW vervolgens dat het Hedwigeproject binnen de geldende wet- en regelgeving uitgevoerd kan worden en dat er geen reden is om van de planning van de ontpoldering van de Hedwigepolder af te wijken. In haar brief aan de vaste Kamercommissie voor LNV van 6 oktober 2021 heeft mijn voorganger aangegeven dat, indachtig de eerste brief van de minister van IenW met de daarin opgenomen constatering dat de natuurontwikkeling in de Hedwigepolder past binnen de regelgeving, er geen aanleiding is om het project te wijzigen.

Ondanks het feit dat dat de PFAS-waarden binnen de grenzen vallen die de wet stelt, begrijp ik uw zorgen goed. Ik kan u niet garanderen dat de huidige kwaliteit van de landbodem niet verslechtert wanneer dit straks waterbodem is. Ik kan u wel aangeven dat de ontwikkeling van de kwaliteit van de waterbodem zal worden beïnvloed door de zwevend stofdeeltjes die daarop de komende jaren neer zullen slaan. Dit is een langzaam proces. Tegelijkertijd wordt er alles aan gedaan om de PFAS-gehalten in het water en daarmee het zwevend stof verder omlaag te brengen. Dit zal ook een positieve uitwerking hebben op de ontwikkeling van de waterbodemkwaliteit.

Recente analyses van Deltares en de Anteagroup laten zien dat er geen aanleiding is om de uitvoering van dit project te wijzigen. Deltares concludeert in haar memo van 2 november 2021 dat, gegeven de huidige verontreiniging met PFAS, een met de Westerschelde aaneengesloten nieuw natuurgebied dezelfde natuurkwaliteit en ontwikkelingsmogelijkheden zal hebben (qua verstoring door verontreinigingen) als bestaand areaal van de Westerschelde. In haar validatie van het MER Hedwigepolder van 18 januari 2022 concludeert Anteagroup dat de informatie over PFAS een toevoeging vormt voor de effectbeschrijving van het MER, maar dat dit niet leidt tot andere conclusie ten aanzien van de uitvoering van het Hedwigeproject.

Vele onderzoeken en adviezen benadrukken de noodzaak van deze natuurontwikkeling voor de internationale biodiversiteit. De eerdere ingebrekestelling door de Europese Commissie uit 2012 onderstreept nog eens de urgentie om dit project uit te voeren. Niet ontpolderen betekent tevens verdragsbreuk met Vlaanderen.

Naast bovengenoemde constateringen over het project Hedwigepolder deel ik in algemene zin de zorgen van Zeeland over de schadelijke effecten van PFAS en ben met u van mening dat wij samen moeten zorgen voor een schonere en gezondere Westerschelde. RWS houdt met periodieke metingen de waterkwaliteit in de gaten; Vlaanderen is gestart met de aanpak van de bronnen en middels onderzoek wordt de kennis over de effecten van PFAS vergroot zodat hierop doelgericht actie kan worden ondernomen. U heeft aan de minister van IenW gevraagd om een regisseur aan te stellen om de acties van de vele betrokken partijen te coördineren zodat het effect op de aanpak van de problematiek maximaal is. Ik heb begrepen dat inmiddels vanuit IenW en de provincie Zeeland coördinatoren zijn aangewezen. Ik ondersteun dat het dringend nodig is om de PFAS-gehaltes in de Westerschelde verder omlaag te brengen en gezamenlijke reductiedoelstellingen voor verontreinigingen en monitoring in het Scheldegebied gewenst zijn. Daarbij zal het Rijk, zoals aan het begin van deze brief is aangegeven, druk blijven uitoefenen op Vlaanderen om de emissie van PFAS terug te dringen en de vergunningvoorwaarden voor vervuilende bedrijven aan te scherpen. Ik zal dan ook, vanuit het belang van een schonere en gezondere natuur in de Westerschelde, alle medewerking verlenen en samen met de Rijkscoördinator optrekken om de vragen die in Zeeland leven te beantwoorden.

Specifiek ten aanzien van het Hedwige-Prosperproject stemt LNV met de provincie Zeeland af hoe er voor gezorgd wordt dat het project zo veilig mogelijk binnen wet- en regelgeving uitgevoerd wordt. Naast de metingen die Rijkswaterstaat uitvoert, is vanuit het project opdracht gegeven om metingen te doen in vers aangeslibd materiaal in de omgeving van het Hedwige-Prosperproject. De resultaten hiervan geven extra kennis over de te verwachten samenstelling van de nieuwe waterbodem in het Hedwigegebied. Ook is extra onderzoek gedaan naar het materiaal dat als gevolg van natuurlijke erosie van de voorliggende Scheldeschorren in het gebied terecht kan komen.

Directoraat-generaal Natuur, Visserij en Landelijk gebied

Ons kenmerk
DGNVLG / 22136646

Ik begrijp de gevoelens van onrust in de Zeeuwse samenleving en de uitdrukkelijke wens en zorg om de PFAS-gehaltes zo snel mogelijk terug te brengen. Met u zou ik willen dat dit van vandaag op morgen een feit zou kunnen zijn, maar helaas is dat niet mogelijk. Ik hoop dat de Zeeuwse samenleving erop vertrouwt dat we er gezamenlijk alles aan doen om te komen tot een schonere Westerschelde. Daarij nodig ik u uit om uw zorgen en suggesties aan mij kenbaar te blijven maken.

Hoogachtend,

Christianne van der Wal-Zeggelink
Minister voor Natuur en Stikstof